

CSIKI LAPOK

POLITIKAI HETILAP

ÉS CSIKVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Györgyjakab M. utóda könyvkereskedése, hová a lapszemléi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések s előfizetési díjak is küldendők.</p>	<p>Megjelenik a lap Minden Szerdán. Kéziratok nem adtuk vissza.</p>	<p>FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. FEJÉR ANTAL, FÜGYÉD.</p>	<p>Nyitási cikkek soroként 20 kr-ért közöltetnek. Egyes lap ára 10 kr.</p>	<p>Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. (Külföldre) 6 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. Hirdetési díjak a legolcsóbban számíttatna</p>
--	--	--	--	---

A papság és világiak Csikban.

Vissza kell térnünk ezen témára mert egyrészt megérdemli ezen kérdés a vitatkozást, másrészt pedig a „Köz-művelődés“ 46-ik számában „Senior“ az e tárgyban multkor írt cikkünk miatt megtámadja lapunkat és a világi elemet.

Előre bocsátjuk, hogy nem foglal-kozzunk a cikkíró személyével, hanem csak azzal, a mit mond. Első sorban tehát azt akarjuk kiemelni, hogy Senior maga bevallja cikkében, hogy egyedül áll, senki meg nem bizta a cikk írásával, a mit részünkről annyival inkább örömmel vesszünk tudomásul, mivel ez a körülmény is azt bizonyítja, hogy a csiki papság nagy többségében nem osztja cikkíró nézetét.

De komoly és higgadt megfonto-lással nem is lehet Senior álláspont-jára helyezkedni sem a papságnak, sem a világi elemnek. Nagy lelki gyenge-ségre vallana az ugyanis, ha a papság és világi elem összetartását olyan gyenge és tisztán egyéni érdek szempontjából hangoztatnók szükségesnek, mit Senior felhoz. Mert a kepe felhajtása vagy fel nem, (,) hajtása az egyháziak fi-zetésének a község pénztárából való kiutalása vagy annak megtagadása, egy pap megtámadásának a főszolgabíró részéről történt hallgatolagos türe-se vagy nem türe-se, mind olyan egyéni sé-relmet képező kérdések, hogy azok miatt a papi és világi elemnek széthuzodni nem érdemes, főleg midőn annak, ki-nek igazsága van, módjában van jogor-voslattal reparálni a sérelmet.

És az igazat megvallva, furcsa is volna a csiki közéletet csupán ezen egyéni bajok érdekében mozgatni. His-szen bajaink és nyomorúságaink olyan nagy számmal vannak, hogy bátran el-mondhatjuk, miszerint a hányan itt Csik-ban lakunk, annyiunknak van talán több küzdelmünk az élet nehézségeivel, mint a képét vagy fizetést rendetlenül kapó egyházi férfiaknak.

Magasabb szempontból kell tehát kiindulni, ha meg akarjuk bírálni, hogy mi a feladatunk itt Csikban nekünk mind-nyájunknak, kik mozogni, írni és olvasni tudunk. Ezen szempont pedig nem le-het más, mint a székelység anyagi és szellemi előmozdítása, a mi nélkül el-fogunk pusztulni, mert a különböző nem-zetek versenyében csak akkor tudunk megállni, ha Magyarországon ezen legke-letibb részén úgy vagyunk, mint szemle-mileg a vezér szerepet vihetjük. A mely perczben pedig kiesik a kezünk-ből a vezetés gyeplője, abban a pilla-natban meg van téve az első lépés a magyar állam hanyatlásához, bukásához. Midőn tehát a mult cikkünkben a szé-kely érdekek istápolását, ezeknek együt-tes erővel napirendre tűzését és kor-mányzati fő feladatunkat való előtolását hangsúlyoztuk, akkor voltaképpen nem-csak a szoros értelemben vett székely-ség, hanem ezzel kapcsolatosan a ma-gyar állam érdekeit tartottuk szem előtt.

Azt hisszük, hogy ezen nagy érde-kek előtt eltörpülnek Senior ur felso-rolt bajai s ha a nagy czélt el akarjuk érni, már pedig nem képzelhetünk ma-gyar és székely embert, kiezit ne akarná,

akkor a logika törvényei szerint nem szabad huzadóznunk azon utakra való rálépéstől, melyek a czélhoz vezetnek.

Már mostan rövidlátás, a multon való nem okulás kellene azok, hogy a fent elősorolt feladatokat elérhetőnek higyük összetartás, egyesült közakarát nélkül. Ezt a közakaratot kívántuk mult cikkünkben előmozdítani s az ennél való közremunkálásra hívtuk fel egy a papságot, mint a világi elemet. Senior ur azonban úgy látszik nem értette meg, hogy ez volt a cikknek lényege, s ő inkább pártpolitikát akart belőle kiol-vasni. Pedig ellenkezőleg annyira meg vagyunk győződve a vázolt feladatok és czél szükségéről s ezt mindenki ész-reveheti, ki mással ériutkezik, hogy an-nak elérése előtt lehullanak a pártok választó falai is. Senior ur talán azt tartja, hogy e tekintetben kivételt tehet az ugynevezett néppárt.

Mi azonban tagadjuk, hogy e párt-nak jogosultsága volna e kivételt meg-tehetni, különösen itt nálunk Csikban. A néppárt általában semmit sem tett, hogy kiérdemelte volna a politikusok bizal-mát, sőt ellenkezőleg minden kényes kérdésnél bujkál, már pedig ezt követni székely ember nem fogja, nem különö-sen akkor, midőn a székelység külön érdekei e párt előtt ismeretlenek. Hozzá tehetjük, hogy Csikban a néppártnak Senior uron kívül alig is van híve, s ha cikkíró mégis a párt főbb vezéreinek Csikba jövetelétől vár valamely mozgalmat, ez kétszeres ok arra, hogy székely ember Senior ur mellé ne áll-

hasson. Nekünk székelyeknek már elég volt a sok idegen vezetőből, próbáljunk már egyszer a saját eszünk szerint fog-lalni el álláspontot. Kétszeres kötele-ség ez nekünk most, midőn éppen a székelység külön érdekeit akarjuk égető kérdéssé tenni. Azt pedig beláthatja maga Senior is, hogy ezen kérdésnél a döntő szó csak a székelyeket illetheti és nem az idegeneket.

Végül nem hagyhatjuk szó nélkül azt sem, hogy mi a multkori cikkünk-ben Senior ur szerint meg fenyegettük volna az erdélyi kath. Püspököt. Egy mákszemnyi igazság siucs ebben, hanem csak közönséges ráfogás. Ellenkezőleg megdicsértük a Püspök hitbuzgó műkö-dését és annak rövid idő alatti csodá-latos nagy eredményét. A mit ezen ki-vül hozzátettünk, az egy általánosan is-mert történelmi és politikai tapasztalat. Figye meg Senior ur, hogy nem nagy bölcsesség kell annak belátásához, hogy mihelyt bármely egyházi férfiú az Isten igéinek hirdetése közé belekeveri a po-litikát, vagy a mindennapi emberi élet küzdelmeit, megszűnt az ige hirdetőnek általános és kivétel nélküli hatalma s hogy netalán ez a hatalom mennyire kisebbedik, az attól függ, hogy sok-e a kivétel vagy ke-vés. Különben a mult cikkünkben is azt a tapasztalatot nem fenyegető formában hoztuk fel, hanem olyan alakban, hogy ezt a Püspök ur is tudja. Az azóta tör-téntek megerősítettek e hitünkben, mert hisz a néppárt főbb vezérei a mult hó-napban voltak ugyan Háromszék megyé-ben, de onnan Csik megye kikerülésével hazautaztak.

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

Enyém vagy!

Enyém vagy és én a tied vagyok,
A mig fenn az a csillag csak ragyog
S a mig reánk e sirnak éje száll. . .
Nem választhat el más csak a halál!

Az az ölelés úgy egygyé fűzött,
Ajukunk úgy összeforrnt csókok között,
Hogy tán — ha eljön utolsó napunk —
A sir se választ el. Együtt halunk!

Kaszás Csillag.

Báthory Endre bibornok és er-délyi fejedelem halálának okai.

Írta: Dr. Balló István.
(Folytatás.)

Azok az ellentétek, melyek 1599-ben oly szomorú eseményben végződtek, hosszú időn át fejlődtek ki s érlelődtek meg végképen. A főfők és különösen a gyalogok elnyomása a fő-néptől s az egész székelység jogainak elkob-zása a hatalom birtokában levőktől magyaráz-zák meg azon véres küzdelmeket, melyeket — hogy régebbi időre vissza ne térjünk — csak 100 éven belül folytatott a székelység részint ön-maga, részint a vajdák, fejedelmek ellen.

A legfőbb ok, mely annyi panasza és összetűzésre adott alkalmat, a főnép hatal-maskodása volt. Ezen osztály leginkább kiemel-

kedett a más kettő közül. Vagyonilag legte-hetősebb volt. Egy részt öröklött birtoka volt aránylag a legnagyobb, más részt legtöbbet kapott a községnek elosztás alá kerülő közös tulajdonából az u. n. nyilföldekből.

A főnép és az alsóbb rend között las-sankint olyan pátronus- és kliensféle viszony fejlődött ki. A községelők közül sokan a nemesek egyikéhez, vagy másikához tartoztak, ki őket megvédelmezte. Am a főnép gyakran kizsákmányolta felsőségét. A községet erőszako-san kényszerítette mezei munkára, aratásra, kaszálásra, szóval oly szolgál munkákra, melyekre e szabad rend kötelezve nem volt. Természetes dolog, hogy a jogaiban sértett és különféle szolgálatokra kényszerített nép — ha tehetne — bosszút állott elnyomóin. Fel-gyújtotta a főnép épületeit s elvitte, a mi keze ügyébe esett. Ez történt 1463-ban, vagy 1466-ban, midőn azután a zabolai gyűlés kártérítésre ítélte a népet. Az is megtörtént, hogy a szé-kelység nem elégedett meg e bosszúval, hanem az erőszakoskodókat számkivetésre ítélte, a kiknek — ha kegyelmet kaptak — kötelessé-gük volt a székelységet megkövetni s az oko-zott kárt megtéríteni. Így jártak 1498-ban Szent-györgyi György, Csányi Lőrincz és Lázár, Ta-mási Ferencz és Bernát, Márton János.

A szolgálatokra kényszerítésnél még su-lyosabban nehezedett a székelységre a pénz-beli zsarolás. A főnép erőszakkal adóztatta meg az alsóbb rendet úgy, hogy midőn Hu-

nyadi Mátyás 1473-ban Modra várát, vívta, a táborában levő Udvarhely- és Marosszék kény-telen volt sereglmei orvoslását kérni. De a mi-dőn Mátyás a sereglmek orvoslását Magyar Ba-lázs vajdának elrendelte, egyuttal a magasabb osztályba való lépést a birtokhoz kötötte, mi által különösen a főnépben keltette fel a bir-tokszerzés vágyát.

Nemsokára hatalmas ellentét okozott bajt az egész székelységnek. Ez a kenyérmezei hős Báthory István erdélyi vajda volt. Ő ki nem állhatta a székelység kiváltságait, nem egyszer kijelentette, hogy jobban szeretné: ha undok pusztaság volna a Székelyföld helyén. Jóllehet a székelység kevéssé hallgatott a trónkövetelő Albert csabitgatásaira s midőn Ulászló követeli Veres Péter és Geréb László püspök ősi al-kotmányáról biztosították, hűséget esküdött: ő mégis — mint ellenség — jött közéjük. Sokat leöletett ártatlanul, sokat fosztott meg birto-kától. Udvarhelyt várát emelt, a marosvásár-helyi erősséget jó karba hozta, hogy könnye-ben elnyomhassa a nemzetet. Erőszakos adóval sarcozta a népet. Azzal dicsekedett, hogy ő királya és vajdája az országnak s annak, ki ellene panaszt mer tenni, két feje legyen. Ha az egyiket elveszti, a másikat megtarthassa. Hogy a székely birtokokat lefoglalhassa, a fiu-leányokat hivelhez erőltette.

E sérelmek felkelésre bírták az egész nemzetet. Miután a három nemzet Meggyesen már 1459. nov. 25-én véd- és dacszövetséget

kötött, melynek 2-ik és 4-ik pontja értelmében egymás szabadságát megoltalmazták, s elnyo-matás esetén egymás segítségére sietnek s e szövetségüket Mátyás halála után a sárdi me-zőn megújították. 1492-ben az egész székely-ség felkel s esatlakozásra szólította a szászok-at, mert különben megszállják birtokaikat. Egyuttal terjedelmes panaszt adtak be II. Ulászlóhoz. Ennek pontjait már láttuk. Az el-nyomás keserű hangjába belevegült a jogos nemzeti önérteté is. A vajda állítása ellenében, hogy ők semmi hasznára sincsenek az orszá-gnak, hivatkoznak arra, hogy mig másutt sok pénzbe került az ország védelme, s mégis alig sikerül, addig ők rokonai nagy vesztéséggel s vérük bőséges hullásával sértetlenül tartot-ták meg az ország keleti részét. Részt vettek a Moldvában, Havasalföldön, Rác-, Török-, Horvát- és Bolgárországban viselt háborukban, hol elődeik vérevel patakok teltek meg és tag-jaikból esonthalmok emelkedtek.

II. Ulászló hallgatott a székelység pa-naszára s 1493. januárban elmozdította Bá-thoryt a vajdaságból s utódaivá Losonczy Lászlót és Drágfi Bertalan tette.

A Báthory István vajda erőszakoskodása arra bírta a székelységet, hogy kiváltságainak újból való megerősítését kérje. II. Ulászló 1499-ben adta ki megerősítő oklevelét, melyben a már említett jogok biztosítása mellett egyuttal a hadfelkelést és az ökörsütést is szabályozza. Megállapítja a törvényeséktartás módját s a

Ég kedvezménye igen sokszor nem volt érvényesíthető s ebből a felekre sérelem háromlott: a m. kir. belügyminiszter egyetértőleg a pénzügyminiszterrel kimondotta, hogy a fentebb említett célra az illetékes közigazgatási hatóságok által a szabályszerű feltételek mellett kiállított szegénységi bizonyítványok, habár nem foglaltatik is azokon lelkészi megerősítés, teljes érvénytelik elfogadhatók.

— **Élve a földalé temetve.** Hajmeresztő szerencsétlenség történt f. hó 14-én Csik-Zsögödben. E napnak délutánján odavalló Salló János a község feletti kőbányák egyikébe menve közele, munkája közben a kivált föld kővel vegyesen alá zuhant és Sallót maga alá temette. A szerencsétlen ember az óriási nyomás daczára sem halt meg, miuthogy feje a leomlott föld széléhez oly közel jutott, hogy egy kis hézagon át levegőt szivhatott magába, azonban szólan képtelen volt. Felesége bámulatos közönnnyel vevé férje távol maradását, csak másnap reggel jutott arra a gondolatra, hogy keresésére induljanak. A beomlott kőbánya mellett a szabadban maradt felső öltönyéről csakhamar rá is akadtak a szerencsétlenre, kinek félkarja is kilátszott az omladék alul s mintegy 16 órai örületes kioldás után sikerült az eltemetett élve a föld alól kiszabadítani, kimitán eszméletre tért, elbeszélte, hogy miúgy gyötrelmet okozott neki, hogy hallania kellett embereknek és állatoknak a közelben való járását, de szólan és segítségért kiabálni képtelen volt. Az össze roncsolt porhüvelyet még az nap délután megszabadította a halál kínjaitól.

— **Adakozás a Báthory emlékre.** A következő adományokat kapta Fótiszteleendő gróf Majláth Gusztáv Károly örméltóságától 50 frt. Dr. Balló István ur utján az 597 számú gyűjtő iven 5 frt 50 kr. Ezen összeghez járultak: Tamás Gyula, Bálint Zoltán, Csibi Lőrincz, Felen Ferencz, Gáspár Sándor, ifj. Gál András, Bakó László, Gábor György, ifj. Csilip Miklós, Csikó Gábor, Urencsán Miklós, Jancsó György, Csucsuján Anna, Urencsán Illés, Gábor Péter, Urencsán Péter Ilona, Csilip Péterné, Vaszi Demeter, Deák György, id. Jakab Jánosné, Ulácsa János 10—10 kr. Gábor Gábor, Urencsán Demeter, id. Gábor György, Urencsán Konstantin, Berszán György, Csilip Péter, Orbán Antal, Berszán Demeter, Berszán János, Antal Józsefné, Bilibok Borbára, Mánya Antal, Timár Péter, Bereczki Mózes 5—5 frt. Kozma Sándor, Miklós József, Verec Árpád, Tutsek György, Gergely György, 20—20 frt. Id. Gál András, Tlóm Mária, Kászoni Ilona, 50—50 kr. A 45. számú Gyűjtő iven: Karácsony József 1 frt. P. Tina Dénes 30 kr. Lakatos Izra, Xántusz Elek, P. Korodi B. 20—20 kr. Fótisz. Kassai Lajos ur gyűjtő iven 2 frt. Nagys. Alispán ur utján az 594. számú gyűjtő iven: Kein Adolf 50 kr. Biró Antal, legifj. Deák Elek 20—20 kr. 592. számú gyűjtő iven 17 frt 56 kr. Mely tömeghez járultak: Csik-Szentmihály község 10 frttal. Ifj. Koncez Antal, Petres Ignác, Minier Gáborné, Rús Elekné, Zakariás József 50—50 krajcárral, Koncez József 40 krral, Szócsa András 20 krral, Lövész Anis 9 krral, Banis Albert, ifj. Szakáli Ferencz, Kósa György, Rác József, Csiki Albert, Sipos Péter, ifj. Székely István, Almási György, Péter Péter, Kovács András, Orbán Albert, Ferenczi Ferencz, ifj. Koncez Ignác, Szögyön Gergely, Orbán Antal, Kósa József, Kósa Péter, Kocsis Mihály, Eröss András, Sipos István, Biró István, Bogos Károly 10—10 krral, Buzás János 12 krral, 29-en 5—5 krral. 1 személy 4 krral, 1 személy 3 krral, és 5 személy 2 krral. A 37. számú gyűjtő iven 10 forint, Ezen összeghez járultak, Ferenczi István, Strul M. J. dr. Lázár János, Smilovics Zelig, Strul Smile 1—1 frttal. Haszszán Machmet 60 krral, Heim Ábrahám, ifj. Csató István 50—50 krral, Horváth Ferencz, Puskás Gyula, Gütö József, 40—40 krral. Eröss Péter, György Alajos, Szerkes Lajos, Krsit János, Csibi Lajos, Bartis Imre, Hengusz Gábor, Virroszki Albert, 25—25 krral és Molnár János 20 krral. Nagyküküllő vármegye alispánjától 1 frt 40 kr. A borszéki vigalmi bizottságtól 6 frt.

Fogadják a nemesszívű adakozók a szent ügy nevében leghálásabb köszönetünket. Addig is míg a többieket folytatólagon nyugtatványozni fogom, tudomására hozom az érdekelteknek, hogy a kezembizé átszámolt és begyűlt összegek, összesen 326 frt 50 kr. A 459 II. számú betét könyvön a csikszeredai Takarékpénzt. Részv. társas-nál van elhelyezve. Csik-Szereda, 1899. nov. 21. Lakatos M. pénztárk.

— **A természet.** Allattani, vadászati és halászati folyóirat. Megjelenik havonként kétszer: dús válogatott és mindig eredeti tartalommal, ismertnevl szakférfiak, tudósok, elsőrangú írók és művészek közreműködésével: esinos kiállításban szépen illusztrálva. Népszerű, ismeretterjesztő folyóirat, mely a múlt nagy közönségnek szánva értekezéseket és tárczákat közöl az állattan és annak gyakorlatából, a vadászat, a halászat és az azzal kapcsolatos

sport köréből; az ornithologia, a rovartan és gazdasági tekintetben fontos állatok ismeretének fejezeteiből; az élő természetre vonatkozó leírásokat és szépirodalmi dolgozatokat; vagy az állattannal rokon más tudományok közhasznú ismereteiből: mindenkor tekintettel az aktualitásra és az olvasó közönség igényeire. Szerkesztője dr. Lendl Adolf Budapest II., Donáti-utca 7. hova az előfizetési díjak küldendők.

Kiadó üzenet.

Dr. B. I. tanár urnak Csik-Somlyón. Tévédésből került a felszólítás az ön lapjára nézve, miért is elnézést kér a kiadóhivatal.

Szerkesztői üzenet.

Egy polgár. Bocsánatot kérünk, de család ügyekbe s ily kebl dologba bele nem avatkozhatunk. Csik. A vers elég esinos, jónai fog.

Laptulajdonos:
GYÖRGYJAKAB ÖRÖKÖSE.

HIVATALOS RÉSZ

A pestis betegség mivoltának és terjedése módjának közérthető ismertetése.

1. A pestis ragadós betegség, mely az állatáram, hogy egy bizonyos betegséget okozó csira (a pestis bacillus) bejut az emberi testbe.
2. A pestis lázas betegség, melynél a láz vagy hirtelen, vagy rövid ideig tartó általános rosszullet után lép fel és mely a megbetegülés 3.—5.ik napján legtöbbször halállal végződik, a belőle felgyógyultaknál pedig különféle enyhébb, vagy súlyosabb utóhatásokat hagy maga után. Pestis betegségre jellemzők az árverés nagy szaporasága, a verőerek feszültsége elernyédése, mire csakhamar nagyfokú gyengeség és részvétlenség következik. A pestis betegségek a fertőzés helye és mértéke szerint, többféle alakja van. Leggyakoribb a mirigyos pestis, melynél jellemző a czomhajlásban, a hónaljban vagy a nyakon levő egy vagy több nyirok-mirigy fájdalmas megduzzadása. Ennél az alaknál a betegség tetőfokát legtöbbször már az első napon eléri.

A betegség további lefolyásában rendszerint vérkiömlések mutatkoznak a nyálkahártyákban (vérzivellés, fekete-barna anyagok kiürülése hányás és széklet útján) ritkábban a bőrben. Ha a beteg a betegség első napjain meg nem hal, akkor a mirigydagadatok elgyengyedhetik vagy el is oszolhat. — A pestis betegség másik alakjánál a bőrön valahol hólyagocskák támad, melyből néha tenyérnyi nagyságu szövetpusztulásra vezető fekély, a pestis-fekély fejlődik. A betegség lefolyása ennél az alaknál valamivel enyhébb, mint a mirigyos pestisé. A tüdő pestis épolly alakban jelentkezik, mint valamely hirtelen kezdődő tüdőgyulladás: — ez az alak majdnem kivétel nélkül halálos. Az ily betegnek köpetében szántalan pestis bacillus van. Olyan egyének, a kik a tüdő idült betegségekben, különösen tüdővészben szenvednek, kiválólag hajlamosítottak a pestis betegség ezen alakjára.

A tüdőbe helyezkedett betegség a tüdő szövet elpusztulására, nagyfokú tüdővérzésre és végül úszkósodásra vezet. (Ezt nevezték a középkorban „fekete halálnak.”)

Némely kutatók a pestis betegségnek egy negyedik alakját, bel pestis is észlelték; úgy mondják, hogy ennél fehéresedés támad agyómor és a belek nyálkahártyáján és hogy a betegség úgy jelenik meg, mint valamely súlyos hasi hagymáz.

A betegség mindezen alakjainak amugy is rosszulletu volta, már kezdetben is nagyban fokozódhatik a fertőzésnek az egész szervezetre való kitérjedése által, úgy hogy általános vérmérgezés (sepsis) jelenségei között már néhány óra múlva bekövetkezik a halál.

A felsorolt súlyos alakokon kívül vannak a pestis betegségnek — ha ritkán is — könnyű alakjai, melyek míg észrevehető általános és helybeli tünetekkel jelentkeznek és rendszerint kedvezően folynak le.

3. A pestis betegséget okozó fertőző anyag a vérben, a nyirokmirigyek nedvében és szöveteiben, a pestises hólyagcsában és fekélyben. — tüdő pestisének a nyálban és köpetben van, ritkábban a beteg vizeletében és bélürlekeiben — ezekből átvihető más személyekre, valamint némely állatokra, mint patkányokra, egerekre és eljuthat különféle tárgyra, a melyekkel azután el is hurcolható. Ily tárgyak pl. a ruhák, ágynemű, rongyok, gyapju, szőnyegek, szőrök és haj, nyers bőrök s hasonlók; — sőt étel és taleneműek is közvetítik itt-ott a fertőzést.

4. A fertőző anyag leggyakrabban úgy jut az emberbe és az iránta fogékony állatokba, hogy valamely észre nem vett, vagy figyelemre sem méltatott kis borséülélen, például szuráson karcoláson, leborzolásán át vagy pestis beteg emberről vagy állatról származó rovarok csípése útján kerül a keringő vérbe; — de ugyanis átvihető a fertőző anyag, ha porral belélegzi avagy étellel, itallal szájába veszi az ember.

Tüdő pestisének a betegnek bacillusok millióit tartalmazó köpetje közvetíti a fertőző anyag átvitelét személyről-személyre.

5. Egyik helyről a másikra úgy jut el a pestis:
a) ha olyanok viszik el, a kik csak könnyű pestis betegségben szenvednek vagy akik lábba-
lók;
b) ha a pestis betegeknek kellőképen nem fertőtlenített tárgyain, ruháin, ágyneműin s egyéb holmiján vitetik el;
c) ha hajókon vagy egyébként szállított, vagy önként vándorló egerek vagy patkányok viszik el magukkal; sőt az ily állatokon tartozkodó parazita rovarok, vagy egerek, patkányok ürülékei, esetleg holtestjei is közvetítik a betegség tova hurcolását.

VERESS SÁNDOR dr.,
megyei tisztifőorvos
orvosi rendelője és fogorvosi műterme
[1899] 8—10 Csik-Szeredában
Nagy Ferencz dr. házában.
Rendes orvosi tanácskozási idő naponta délután 2—3-ig. Fogorvosi és fogmívészeti rendelő idő naponta délelőtt 9—12-ig.

Szám 4317/99.
tükvi

Árverési hirdetményi kivonat.

A csik-szeredai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy András István végrehajtónak Baliga Istvánné szül. Dobos Katalin végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tökéltetés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék területén lévő Csik-Szentmihály község határán fekvő a csikszentmihályi 1553 számú tjkvben A. t. 1. rendsz. 12007., 12008., 12011., 12012., 12015., 12016., 12017., 12021., 12022., 12023. hrsz. kaszából B. 47. alatti Baliga Istvánné szül. Dobos Katalin egy tizenkettő rész jutalékára 22 frtben megállapított kikiáltási árban; továbbá a csikszentmihályi 1010. sztkvben A. t. 8. rendsz. 12236/1., 12237 b/1., 12237b/2., 12243 2. hrsz. szántóra és belsőre 337 frt kikiáltási árban, és pedig az 1881 évi 60. t.-cz. 156. §. alapján nemcsak végrehajtást szenvedő jutalékára, hanem a társ tulajdonosok Baliga István és neje Gálbon Kata, Szócsa Elek, Szócsa János, Baliga György, Biró József, Baliga János, Antal Péterné szül. Baliga Katalin, Gál Péterné szül. Baliga Borbála, Baliga Imre kis-korú, Baliga Péter kisk. Baliga András kisk. Baliga István járandóságaira.

Megjegyeztetik, hogy ezen árverés által a csikszentmihályi 1010. sztkvben A. t. 8. rsz. alatti ingatlanból a B. 21. alatti Baliga Jánost illető jutalékra C 6 alatt Baliga Péter javára bekebelezett élethossziglani tartás iránti kikötmény nem érintetik.

A fent megjelölt ingatlanok az 1899. évi január hó 18-ik napjának délelőtt 10 órakor Csik-Szentmihály község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át, készpénzben, vagy az 1881. 60. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Kelt Csik-Szereda, 1899. évi október hó 7-ik napján.

Geozó Béla,
kir. vszéki bír.

[241] 1—1
Sz. 3166/1899.
tükvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csikszentmihályi kir. járásbírósa, mint tükvi hatóság közhírré teszi, hogy a csikszentmihályi k. kath. iskolák pénzalapja végrehajtónak Ince Miklós végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tökéltetés és jár iránti végrehajtási ügyében a csikszeredai kir. törvényszék (a csikszentmihályi kir. járásbírósa) területén lévő Csikmenaság községében és határán fekvő a csikmenasági 20 sz. tjkvben végrehajtást szenvedő és eze Bérés Juliánna néven álló A. t. 22. hrsz. 2 frt, 1248., 1249. hrsz. 12 frt, 1261. hrsz. 5 forint, 1295. hrsz. 4 forint, 1344/2. hrsz. 3 frt, 1479/1. hrsz. 16 frt, 1495., 1496. hrsz. 90 frt, 1516., 1517. hrsz. 8 frt. 1623/3. hrsz. 3 frt, 1805. hrsz. 4 frt, 1830. hrsz. 1 frt, 2022. hrsz. 13 frt, 2349/2. hrsz. 1 frt, 2371. hrsz. 1 frt, 5322/4. hrsz. 1 frt, 6015/4. hrsz. 7 frt, 6184., 6185. hrsz. 10 frt, 7931. hrsz. 5 frt, 7949. hrsz. 4 frt, 8138. hrsz. 7 frt, 8816/3. hrsz. 30. frt, 9488., 9489. hrsz. 6 frt, 9519/1.

hrs. 3 frt. 10377. hrsz. 3 frt, 11988/4. hrsz. 2 frt, 12430. hrsz. 4 frt, 12689. hrsz. 3 frt, 12786. hrsz. 2 frt, 12859. hrsz. 3 frt, 12887. hrsz. 1 frt, 12994. hrsz. 1 frt, 13213. hrsz. 9 frt, 13462. hrsz. 1 frt, 13472. hrsz. 2 frt, 13562., 13563. hrsz. 6 frt, 13998. hrsz. 12 frt, 14010. hrsz. 2 frt, 14065. hrsz. 1 frt, 14078., 14079/1. hrsz. 14 frt, 14305., 14306. hrsz. 22 frt, 14514. hrsz. 114 frt, 14522. hrsz. 6 frt, 14565. hrsz. 13 frt, 14817. hrsz. 6 frt, 14940. hrsz. 4 frt, 14954. hrsz. 3 frt. 15034. hrsz. 9 frt, 15055. hrsz. 9 frt, 15089. hrsz. 4 frt, 15091. hrsz. 2 frt, 15098. hrsz. 2 frt, 15156/2. hrsz. 3 frt, 15201/a., 15201/b., 15201. hrsz. 151 frt, 15427. hrsz. 2 frt, 15488. hrsz. 4 frt, 15656., 15658. hrsz. 5 frt, 15670. hrsz. 6 frt, 15680., 15681. hrsz. 6 frt, 15683. hrsz. 3 frt, 15793.. hrsz. 6 frt, 15829. hrsz. 2 frt, 15957., 15962. hrsz. 42 frt, 16084. hrsz. 3 frt, 9730., 9731. hrsz. 27 frt, 9728., 9729. hrsz. 27 frt összesen 780 frtban ezen megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1900 évi január hó 9-ik napján d. e. 9 órakor Csik-Menaság község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának birtoktestenkint 10% -át, vagyis összesen 78 frtot készpénzben, vagy az 1881. évi 60. törvényzikk. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Csik-Sztmártonon, 1899. szeptember hó 18-ik napján.

Gagyí Dénes,
kir. albiró.
[245] 1—1
1115. szám
1899.

Árverési hirdetmény.

Aloírt kiküldött bírósági végrehajtó ezen közhírré teszi, hogy a raikszeredai kir. járásbírósa 1898. évi Sp. I. 501.2. sz. végzése folytán dr. Kánya János ügyvéd által képviselt Agoston Ferencz felperes részére Márton Lakosné szül. Kálmán Rozália csikjenőfalvi alperes ellen 39 frt követelés s jár, e-éjig elrendelt kielégítési végrehajtást folytán alperestől lefoglalt és 322 frtba becsült ingóságokra a Csikszeredai kir. járásbírósa 1898. évi fenti számu végzésével a további eljárás elrendeltetvén, annak az alap és felfoglalatók követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, végrehajtást szenvedő csikjenőfalvi lakásán leendő megtartása határidővel 1899. évi november hó 25-ik napjának délelőtti 9 órája kitűztetik, a mikor a bíróság lefoglalt szekerese és azéna a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükséges esetén becsárón alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az Árverés megkezdéséig aloírt kiküldöttnél írásban leadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

Csikszeredában, 1899 október 25-én.

[242] 1—1
Keresztes Gyula,
kir. bir. végrehajtó
Sz. 4593.
1899.

Pályázati hirdetmény.

Csikvármegye kászonalcaiki járásában Kászón-altiz székhelyvel K.-altiz. Feltiz, Impér, Jakabfalva és Kászónujfalva községekből álló 5636 lelket számláló községésztügyi körben a körorvosi állás elhalálózása folytán üresedésbe jövén, eszenel pályázatot hirdetek.

Javadalmazása.

1. 900 frt fizetés, melyen kívül a községek sem lakbért, utifalányt, sem fuvar és járvány díjat adni nem kötelesek.
2. A betegknél az első látogatás díja 30 kr, a második és minden következő 20 kr.
3. Orvosi látletelekért eszenkint 1 frt orvosi bizonyítványokért 50 kr.
4. A megválasztandó körorvos köteles a vagyontalan betegeket ingyen kezelni, Kászón-altiz, Feltiz és Impér összeépült községekben hus szemlélet és halott kémlést a megállapított díjakért végezni. Az ebből befolyó átlag 90 frt évi jövedelem a körorvost illeti.

Megjegyzem, hogy a közegészségügyi körben a körorvosnak kézi gyógytár tartási engedély a törvényhatóság első tisztviselője által kilátásba helyeztetik.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy ez iránti szabályszerűen felszerelt a eddigi alkalmaztatásukat is feltüntetendő kérvényüket hozzám folyó évi december hó 12-ig annal bizonyosabban adják be, mivel később beérkező pályázatok figyelembe nem vétetnek.

A kászonalcsonki járás főszolgabírója.

Csik-Sztrmárton, 1899. nov. 14-én

Bartalis Ágoston,

főszolgabíró.

[248] 1-3

Hirdetés. [246] 1-2

Alattirtak közhírré teszik, hogy a csikploczai 425 sz. tjkvben előforduló kaszálókak ez évi december 3-án d. u. 1 órakor, a csikploczai község házánál nyilvános árverésen, a legtöbbet ígérőnek, minden utána járó jogokkal eladják. Az összes tesz 22 hold 1411 □ ölet. Ebből 4 drb. van az Olt mellett, 2 drb. a Fészóba és 2 drb. a Sáron. Addig is értekezhetni Csik-Szépviszen, Csiszér Petőnél. Ösv. Csaszér Józsefné. Csiszér Pető.

Sz. 1/899.

[233] 1-3

Árverési hirdetmény.

Alulirt közbirtokossági elnökség közhírré teszi, hogy a gyergyótekerőpataki közbirtokosság tulajdonát képező „Óltpataki” erdőrezsben I-ső vágás sorozat 52 és 48 osztágába eső 1899 évre kijelölt 28. 30 holdnyi területén található 14 cm-ternél vastagabb 9501 drb balkalással jelzett 4357 m². tömegű kereskedésre alkalmas lánbon álló Fe-nyőfát a közbirtokosság 1899 évi október 16-án kelt 1 számú határozata értelmében, nyilvános szóbeli árverésen Gyergyó-Tekerőpatak község házánál 1899 évi november hó 29-én délután 2 órakor a legtöbbet ígérőnek kihasználásra eladja.

Kikiáltási ár 2436 forint irva Két-ezernégyszázharminczhat forint. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Árverezni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy ovadék képes értékpapirokban, az árverés megkezdése előtt az elnökségnél letéteményezni.

Az árverési és szerződési feltételek naponkint az elnökségnél a községi jegyzői irodában megtekinthetők.

Gyergyó-Tekerőpatakon, 1899 évi november 4-én,

Silvester Albert,

Fórika András,

e: birtokossági elnök.

id: erdő gazda

A gyergyói járás főszolgabírójától.

Sz. 5828-899.

ki.

Pályázati hirdetmény.

Csikmezei gyergyói járásához tartozó Gyergyó-Remete nagy községben a jegyzői állás még mindig üresedésben lévén, annak betöltésére ezennel újból pályázatot hirdetek s felhívom mind azokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják s erre az 1883 évi I-ső, illetve az 1886 évi XXII. t.-cz. illető szakaszaiban előirt képesítéssel bírnak, hogy kellően felszerelt folyamodványaikat folyó november hó 30-áig bezárólag hozzám adják be.

A jegyzői javadalmazása évi 560 frt készpénzfizetés, 40 frt lakbér illetmény, természetben kiszolgáltatóndó irodái átalány; hivatalos utazásoknál a járás területén 2 frt, a járáson kívül 3 frt napi és fuvar illetmény; ezeken kívül magán munkálatokért a szabályrendeletileg megállapított díjak.

Gy.-Sztmiklóson, 1899. nov. 12-én.

Nagy Tamás,

főszolgabíró.

[240] 2-2

6

huzásra érvényes jótékonycélu — sorsjáték a budapesti poliklinikai egyesület kórháza javára sors-jegy ára csak

1 korona.

Főnyeremény

100,000

korona ért.

5 nyeremény a 20,000 kor. stb. ért.

Kivánatra 20% levonással készpénzben kifizert.

Első huzás

visszavonhatatlanul

már január hó 4-én.

Megrendeléseket pontosan teljesít:

a jótékonycélu sorsjáték

kezelősége [240] 1-7

IV. ker., Kossuth Lajos-utca 1. sz.

Nagyérdemű közönség tudomására kívánom hozni, hogy az 1900-ik évre

megérkeztek a legkedveltebb és legelterjedtebb naptárak, a melyek nemcsak kedvelt olvasmányokkal hanem kitünő adomással is meglehetősen el vannak látva, közülök a következők:

Képes Családi Naptár	60 kr.
Regélő Bácsi	40
István	40
Prótestáns Új Képes Naptár	40
Lidércz Naptár	40
Honvéd	30
Magyar Nép Naptár	30
Képes Kossuth	30
Magyar Képes Nép Naptár	30
Petőfi Naptár	30
Magyar Ember Naptára	30
A Szent Család	30
Vig Czimbora	30
Szekely Egyleti Képes Naptár	30
Kis Képes Naptár	20
Keresztény Képes Naptár	20
Kis Képes Kossuth	20
Budapest Kis Képes	20
Magyar Mesemondó	20
Kis Bold. Sz. Mária	20
Magyar Gazda	20
Tárcza Naptár	20
Heti Előjegyzési Naptár	75
Faliabrosz nagy kiesi	30
	20 kr.

Továbbá az országos vásárokat látogató kereskedő urak figyelmébe a legmelegebben ajánlom a Stein János-féle

„Erdélyi Képes Naptárt”

darabját 30 kért a mely az országos vásárok előjegyzésében pontosságra nézve eddigelő a legelső helyen áll.

Magamat b. pártfogásukba ajánlva maradtam kész tisztelettel

Györgyjakab Márton utóda

Dresznándt Viktor

Csik-Szeredán.

Mérlegképes

kettős könyvelő, ki 11 év óta fa üzletben foglalkozik állásátváltoztatni ohajtja, ezim a kiadóhivatalban. [231] 3-3

Arany- és ezüstáru-gyár és verde-intézet
Rubin A. és Fia
Budapest.

Gyár: [234] 2-9

VIII., Német-utca 9.

Telefon 56-60.

Iroda és elárusítás:

VIII., Eszterházy-utca 20.

Telefon 57-92.

Saját készítményű sima és mintázott evőkészletek, tálczák, kenyérgosarak, gyümölcstartók, giraudolok, gyertyatartók, service-ok, tolette-ok, versenydíjak, koszorúk, érmek, mindennemű egyházi tárgyak stb. mindenem kivételben.

Nagybani árak.

Javitások és ujjalakítások saját költségen eszközöltetnek.

Van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, hogy a legjobb és legizletesebb havanna

Rum és Tea

1-3 csillagos Sálvator-féle

Cognac

igen olcsón beszerezhetők

Özv. KARDA LAJOS-né

bor-, sör- és szeszszilalok kimerésében

[237] 2-3

CSIK-SZEREDÁN.

„Halál ellen nincs orvosság”

S ha ez bekövetkezik bátor vagyok ajánlani

1 Festett lakkos nagy koporsót, 1 felső fehér szemfedelet, 1 alsó lepedő vásznat, 1 halotti párnát kivágottat, 1 pár harisnyát, 1 pár halotti cipőt, 6 szál templomi gyertyát; mindezeket hallatlan olcsó áron

8 forint 50 krajczárért kapható csak

Barcsay K.

első temetkezési intézetében

[230] 3-4

Csik-Szeredán.

Csikmeze részére egyedüli gyári raktár. A birneves Liliom-vászonból 1 vég. 23 mtr 7 frt 20 kr.

Figyelemre méltó.

Az őszi és téli idényre nagy áru-raktáromot különös gondal emélyesen tett bevásárlásom által gazdagon láttam el, diva s női és férfi ruhakelmékbe nő ruhákhoz hozzáillő remek Zsinor, Bársony, Plüsch és Selyem diszek. Igen szép francia mosó flanelek, Barchettok, duplaszéles sima és mintázott posztók métere 35 krajczártól feljebb.

A legujabb női diszkalapok, sapkák, muffok, őszi és téli Kabátok, Gallérok, Bundák nagy és izléses választékba a legnagyobb raktár futó szalon és tali szőnyegekben, csipke és szövet függönyök, Asztal és Agyterítők, Karton, Szőr, Atlasz és Selyem paplanok, meleg nő alsó ingek, nadrágok Dr. Jäger tanár-féle valódi alsó ruhák egyedüli raktára. Fehérneműek nők, férfiak és gyermekek részére, női kézimunkák faragványok előrajzolt, kezdett és készenhimzett asztalfutók, tálcza takarók, csipkék, szallagok, himzések és piperecikkek, Gyerek ruhák a legjobb minőségben, bőr és posztócipők, nagy és egyedül gyári raktár, Regenhardt és Reymann-féle gyártmányu len Abroszok, Szervétták, Kávés garnitúrákba és valódi lenn vásznokba, kész női bluzok, kötények stb. stb.

Mielőtt a nagyérdemű városi és vidéki közönség az idényre bevásárlását megtenné s az itteni nagyon elterjedt mintákkal járó hazalóktól szerezné be, bátor vagyok kérti ugy az áruk jutányosságáról mind minőségéről meggyőződni sziveskedjenek s magamat további szives pártfogásukba ajánlva maradok

mély tisztelettel

BARCSAY K. női s férfi divatruháza

Csik-Szeredán.

[214] 3-4

Első temetkezési vállalata, ércz és fakoporsó raktára.

ERŐS GYULA,

Erdélyország legnagyobb óra és ékszer áruháza

Nagy-Szeben,

disznódi-utca 3 sz.

Mindennemű

ÓRÁK, ÉKSZEREK, ARANY- és EZÜST-ÁRUSZEREK,

ezüst-évszűzők, asztalfeltétek, templomi kellékek és látszerész-cikkek stb. stb.

ÁLLANDÓ KIÁLLITÁSA

régi pénzek, arany- és ezüst-töredékek régiségek (antik) fizetésképpen vagy cserében bevétetnek.

Uj órákért és javításokért 2 évi lelkiismeretes jótállást vállalok.

Vidéki megrendelések azonnal utánvétel mellett eszközöltetnek.

A legujabbkori, legszebb e szakmában vágó tárgyakból összeállított nagy kiállításom szives megtekintését kérve

kiváló tisztelettel

Erős Gyula,

NAGY-SZEBEN, disznódi-utca 3 sz.

[211] 7-10